

de crisi econòmica sempre hi ha lloc per al sindicat dels empenyats. Els vots a UPyD aniran a la paperera i impediran moltes coses. Votar UPyD és un regal a Ibarretxe, són vots que anirien al PSOE o al PP. Tot plegat amb la cobertura de Federico i tots aquests que volen fer mal al PP, aquells que no volen un PP de centre-dreta modern, europeu i sensat, sinó radical. Com que no som radicals ni ho serem mai, els radicals i els fanàtics ja poden votar UPyD.

—Si López guanya en escons, el votareu com a lehendakari ho vulga o no?

—Li hem dit que volem canviar amb ells aquest país i ens ha fet botifarra, ens ha dit que no vol saber res de nosaltres, el seu objectiu és pactar amb els nacionalistes, i el nostre deure és denunciar-ho. Qui vulga canviar les coses, que ens vote, perquè després, tots aquests vots, els posarem damunt la taula per entendre'ns amb els socialistes. Ells ja ens han dit, en tot cas, que volen pactar amb el PNB guanyen o perden. Com a la Diputació d'Àlaba, que el PNB governa en solitari tot i ser la tercera força, en canvi de l'alcaldia de Vitòria i de seients a la caixa d'estalvis. I els pactes amb el PNB no moderen el PNB, que sempre acaba radicalitzant-se, és el seu *modus vivendi*. El seu únic objectiu és continuar estirant la corda, tot els sembla poc, i si no segueixes el seu camí, ets un antibasc.

—Si López queda a pocs escons del PNB però amb ells sumeu majoria, el collareu per rellevar el PNB o seria un acord massa forçat?

—En cas que hi haja un tomb i els no nacionalistes tinguem majoria absoluta en una societat a la qual costa tant de canviar, caldrà atendre aquest missatge.

—Un sector d'aquesta societat no serà present a l'hemicicle, però.

—No, no en falta cap. Hi ha fórmules il·legalitzades, no persones. Les 150.000 de què parlem poden votar qui vulguen.

—Qui ells volen ha estat il·legalitzat.

“UPyD és el sindicat dels empenyats, un grup d'oportunistes. Que els voten, els radicals i fanàtics”

—No, no, no. Quan volen, voten. El 2001, la meitat votà per Ibarretxe. Poden votar per la independència, hi ha opcions d'esquerra radical... Aralar és Batasuna sense violència. Les seues opcions polítiques es presenten a les eleccions, però no marques terroristes. No deixarem al calaix la nostra dignitat perquè hi haja opcions terroristes al Parlament.

—Quins aspectes considereu cabdals, dins l'executiu basc?

—Hi ha tres departaments vitals: les polítiques contra ETA, l'ensenyament i les polítiques culturals. Només es tracta de dur la llibertat al poble: que la cultura no siga sectària, que l'ensenyament siga lliure... Que ni l'una ni l'altre no siguen monopolitzats pel nacionalisme, vaja.

—Ho són, avui?

—Els nacionalistes perjudiquen greument l'èuscar. Amb un govern del PP, amb la nostra idea que les llengües siguen al servei de les persones i que no hi haja bascos de primera i de segona, estic convençut que l'èuscar hauria avançat força més, aquests 30 anys. Val a dir que aquest país no era bilingüe; a Àlaba només el parlaven el 2%, Ibarretxe l'ha après ara... Les polítiques d'imposició n'han impedit un ús més gran. El consell assessor de l'èuscar, de majoria nacionalista, ha conclòs que tot plegat només ha augmentat d'un 0,5% els parlants.

—Què faria el PP, per incrementar-ne l'ús a Bilbao o a Vitòria?

—L'èuscar no ha de ser una tanca, sinó que ens ha d'unir. L'èuscar no pot ser un problema per a trobar feina a l'administració pública, els nacionalistes no han de continuar fent servir l'èuscar com una arma contra la resta. Diuen que els no nacionalistes hi estem en contra, i això és fals! Això provoca que una part de la societat no senta l'èuscar com a propi. Els alabesos no han pogut treballar com a professors a l'ensenyament públic!

—Eliminarieu el requisit lingüístic?

—No, però no pot ser que a les oposicions a l'Osakidetza [servei públic de salut] sobretot puntue l'èuscar. Si tens la carrera i un doctorat, domines anglès, francès i alemany, acumules 12 anys d'experiència i 10 publicacions internacionals, tens 15 punts; amb la carrera i l'èuscar, 17. És una desproporció que limita els drets dels uns sobre els altres. Els nacionalistes han estat un desastre per a l'èuscar. Això se'l girarà en contra.

L'alkartetxe de Vitòria, la seu d'EA a la capital basca, és a un pas del Parlament. Unai Ziarreta, president de la formació i número 1 per Biscaia, explica amb convicció perquè havien de concórrer en solitari a aquests comicis. El lema de campanya és igualment explícit: “Independenteak”.

—Us presenteu sols, contra els afiliats guipuscoans i amb serioses dificultats de repetir els set diputats actuals.

—El percentatge d'afiliats guipuscoans que volen una relació estreta amb el PNB és el 55%; el nostre partit té una concepció nacional; la nostra assemblea nacional i el congrés del 2007 ens marquen l'orientació política. És clar que ens hauria resultat més còmode d'anar en col·locació. Ens hauríem assegurat uns quants escons, però no fem política per a això. No ens agrada l'escenari actual, el conflicte polític continua sense resoldre's, hi ha formacions polítiques il·legalitzades, ETA continua assassinant... I al PNB el preocupa més gestionar l'actual *statu quo* que no fer un salt qualitatiu que ens duga a un nou marc jurídic. La proposta de nou estatut, una exigència d'EA el 2001, és al calaix i no preocupa ningú, com passa amb la llei de consulta: EA exigí el 2005 que durant aquesta legislatura es consultara la ciutadania basca sobre qüestions relatives al caràcter nacional d'aquest poble, i ha quedat clar que el PNB no va per aquesta línia. El PNB s'havia compromès que hi hauria consulta diguera què diguera Madrid, però ningú ja no recorda la consulta, sinó les paraules d'Urkullu en el sentit que el PNB acataria la legalitat espanyola. Hem d'obrir-nos a unes altres possibilitats.

—És cert que heu demanat a Urkullu per què s'estima un pacte amb EA i que no us ha sabut respondre?

—Sí. De les coalicions no sols ens interessen les xifres. Es tracta de guanyar, sí, però per a què? Guanyar per a continuar mantenint la paradeta? No, per a això ens n'anem cap a casa. Fem política per principis, i els duem a la pràctica. No fem política perquè ells continuen gestionant tot açò trenta anys més. No podem jugar a fora i amb un àrbitre, l'estat espanyol, que ens marca les regles. Si les acceptem, no hi tenim res a fer.

—Us acusen de buscar el suport de l'esquerra abertzale il·legalitzada.

“Si acceptem les regles no hi tenim res a fer”

Unai Ziarreta (Mungia, Biscaia, 1970) presideix Eusko Alkartasuna des del 2007. Ha apostat per trencar el pacte preelectoral que la seua formació va teixir amb el PNB el 2001 i el 2005, i se n'ha sortit, tot i que a Guipúscoa, el feu d'EA, els partidaris de mantenir la coalició eren majoria.

—Sembla que EA pren les decisions en clau electoral, i la resta, no. Fa anys que diem que som independentistes, i és fals que ara busquem el vot de l'esquerra *abertzale*. La gent és intel·ligent, aquest és un país molt polititzat, i és una ofensa presentar les coses així, com si l'electorat fora imbècil. Nosaltres no volem captar aquest electorat, sinó les 150.000 persones que des del 2001 han deixat de votar la coalició PNB-EA, que estan cansades de l'ambigüitat del PNB i de les atrocitats d'ETA. És kafkià que Zapatero impugne el projecte polític basc més important dels últims deu anys mentre el PNB pacta amb ell els pressupostos.

***—Vós també vau assegurar que el 2008 hi hauria consulta, sí o sí.

—La cosa més greu és que Ibarretxe va dir que el 25 d'octubre, a les 9 del matí, ell votaria al seu col·legi de Laudio, diguera què diguera el Constitucional. Per què ha faltat a la seua paraula? Nosaltres sabem que hi hauria prohibició, era ben evident! No ho era, per al PNB?

—I vós, com pensàveu fer-la?

—Doncs fent-la. Habilitant col·legis, les partides econòmiques ja eren previses... Però va mancar la voluntat política del PNB.

—Pensàveu que el PNB arribaria fins a la fi, tot i l'oposició de Madrid?

—Volia pensar que sí, i n'estic decebut. Mireu les abraçades que hi ha ara entre Ibarretxe i Urkullu; el primer ja accepta les tesis polítiques del segon.

—Com veieu el *lehendakari*?

—És un reclam electoral del PNB, té un indubtable atractiu entre el poble i un missatge que pot seduir *abertzales* despistats. Ibarretxe hauria d'haver fet com Karlos Garaikoetxea, que optà per anar-se'n, però s'ha doblegat.

—I ara que us heu desmarcat del PNB, quina diferència hi ha entre el vostre partit i Aralar?

—EA fa 22 anys que defensa allò que Aralar defensa de fa tres, i Aralar prové d'on prové. Ara ens volen donar lliçons de respecte als drets humans... Ja m'hauria agradat que ho hagueren fet deu anys abans. Considere que Aralar no té gaire sentit, s'ha implantat bé a Navarra però no a la Comunitat Autònoma Basca. Aralar té els mitjans de comunicació a favor, només cal veure com els tracta ETB o mitjans de l'òrbita del PNB, per tal d'afeblir EA, però la vida d'un partit polític es fonamenta sobretot als pobles, i Aralar, a diferència nostra, no té aquesta presència. Malgrat tot, ens uneixen moltes coses, estem obligats a entendre'ns.

—Teniu clar que hi haurà executiu entre PNB i socialistes. Descarteu que el PSE-PSOE governe en minoria amb el suport vostre, d'EB i d'Aralar?

—Ho veig molt complicat, el PSE nega l'existència del poble basc. El PSC no té res a veure amb el PSE, haurien d'evolucionar molt. En tot cas, a Sabin Etxea ja han marcat la línia a seguir: pactar amb el PSE i retornar a les èpoques tranquil·les d'Ardanza, i Zapatero vol això, ni que siga sacrificant Patxi López. I a l'inrevés, al sector més pragmàtic i possibilista del PNB tampoc no li importaria gaire desprendre's d'Ibarretxe.

—Què us sembla la campanya del PSE de López?

—Li falta *punch*. No s'està de repetir els mateixos missatges, pur màrqueting electoral. Si tenen cap proposta contra la crisi, que li la diguen a Solbes, que té tres milions de desocupats. Van començar la campanya massa prompte, i ara reiteren una línia molt plana de missatge.

—Prou plana per a captar vot del PNB i del PP, potser?

—Potser sí, però cal una mica més per a enganxar la gent. El PSOE gestiona d'una manera horrible la crisi econòmica a l'estat espanyol; ací la gent se n'adona, i cal tenir en compte que el seu electorat potencial és molt abstencionista. Ara fa un any, molts, fins i tot alguns de nacionalistes, van votar-los perquè no tornara el PP, però això, avui, s'ha desunflat força. I encara sort que el PP ho passa fatal a Madrid, que si no, el PSOE, ací, no rascava bola.

—**Parlant de la crisi, EA, com també el PSE, advoca per l'endeutament.**

—Sí, som un partit socialdemòcrata, i en aquest cas no coincidim tant amb el PNB. El govern ha tingut un empremta social important, gràcies a EA. Hem gestionat ocupació, inserció social, família... Ara bé, si hem estalviat en temps de vaques grasses, és ara, en temps de vaques magres, que hem de gastar encara més. La inversió en despesa social és la millor de totes, perquè crea ocupació.

—**EA havia de redactar la llei de models lingüístics a l'ensenyament que s'havia d'aprovar la legislatura que ha acabat. Per què no ha estat possible?**

—El PNB va actuar amb total deslleialtat. Quan ho teníem enllestit, el PNB va incomplir la norma segons la qual els tres partits del govern aprovaven les lleis que presentaven les diverses conselleries, independentment de qui en fóra el titular. Ezker Batua sí que ens va fer costat, però el PNB, per por d'un enfrontament amb el PSOE en plena campanya, va fer-se arrere. Només demanàvem que es complira la llei, que els alumnes saberen euskera i castellà, en acabar l'ESO, cosa que ara no passa. Esperem que siga possible la legislatura vinent.

—**Serà factible?**

—Perquè això siga possible, EA ha de tenir una forta presència al Parlament. Si PSOE i PNB aconsegueixen una àmplia majoria, ho veig complicat.

—**Acabem. Avui, sota la coalició amb el PNB, tenieu set diputats, una xifra que ara no obtindreu... Amb quants considerareu que ha valgut la pena de concórrer-hi en solitari?**

—Calcule que 5 o 6 sí que en tindrem. I compte que no en tindrem més... Només que ens esforcem una mica i que no passe res d'estrany, n'obtindrem 3 a Guipúscoa, 1 a Biscaia i 1 a Àlava. Siga com siga, crec que en tindrem més de 5.

Javier Madrazo (Riaño, Cantabria, 1960) és al Parlament de Vitòria des del 1994, i conseller d'Habitatge des del 2001, dins el govern tripartit de PNB, EA i el seu partit, Ezker Batua-Berdeak. Número 1 per Biscaia, assegura que és l'última ocasió en què concorre als comicis bascos.

“CiU s'assembla més al PP que no al PNB”

En una mena de fàbrica reconvertida, moderna i funcional, hi ha la seu central d'Ezker Batua. És a prop de l'estació bilbaïna d'Abando, i al despatx de la tercera planta que ocupa el coordinador general, Javier Madrazo, s'hi destaquen fotos seues amb Evo Morales, Fidel Castro, Iàsser Arafat, José Saramago i, no cal dir-ho, d'ell amb la seua família. Madrazo, d'arrels cristianes i aparença de capellà obrer, és obert i alegre quan l'enregistradora és tancada, però caut i concís quan s'engega.

—**Teniu complex de frontissa?**

—No, no tenim aquesta vocació. Som un projecte autònom i amb la voluntat d'influir, des de l'esquerra, a les polítiques del govern, ja siga des de dins o des de l'oposició. La voluntat és ser forts.

—**Potser us ha arribat el moment de decidir si són carn o peix, si sou constitucionalistes o nacionalistes.**

—No hi ha en joc el nacionalisme o l'espanyolisme, sinó el model amb què eixirem de la crisi, i PSOE i PNB opten pel mateix model socio-econòmic i fiscal. La gent ha d'escollir entre un model neoliberal o un d'esquerres. Si hi ha pacte, caldrà un tomb a l'esquerra.

—**En aquest cas és més probable un acord amb els socialistes, no?**

—El PSOE, d'esquerres, en té el nom. La seua política social, econòmica, fiscal, d'infraestructures, energètica i del medi és com la del PNB i el PP. El PSOE apel·la al sentiment socialista de molta gent, pe-

rò no per fer polítiques socialistes.

—**No veieu diferències entre PSE-PSOE i PNB, doncs.**

—No, cap. Potser sí que n'hi ha quant a l'autogovern o la pacificació, on el PSOE ofereix un projecte molt més involucionista. Però en el terreny social i econòmic defensen les mateixes coses.

—**El “federalisme de lliure adhesió” continua essent la vostra bandera?**

—Sí, cosa que ens diferencia de la resta. Ser d'esquerres, federalistes i republicans ens permet de ser autònoms. El federalisme pesa més que l'independentisme i tant com l'autonomisme, a les enquestes. És una aposta de futur.

—**En cas que s'arribara a aquest federalisme de lliure adhesió, vós us hi adheriríeu o no, al projecte estatal?**

—Apostem per un projecte comú amb la resta de pobles de l'estat espanyol, en peu d'igualtat i amb respecte mutu. Una Espanya distinta, una Espanya plurinacional, plural...

—**El lehendakari Ibarretxe vol continuar endavant amb la consulta. Què us sembla?**

—Nosaltres no defensem la consulta, sinó les consultes. Defensem la consulta per la qüestió política; és una estratègia democràtica que no hauria d'estigmatitzar-se des de posicions progressistes. Però en volem més que també preocupen la gent: les incineradores, el TGV...

—**Com a Suïssa.**

—Sí. A la propera legislatura cal aprovar una llei de participació ciutadana.